

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลเท้าและสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เป็นเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยไม่จำกัดเพศและอายุ ที่มารับบริการรักษาพยาบาลที่คลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในจังหวัดราชบุรี ซึ่งประกอบด้วย โรงพยาบาลราชบุรี โรงพยาบาลบ้านโป่ง โรงพยาบาลโพธาราม โรงพยาบาลปากท่อ โรงพยาบาลสวนผึ้ง และโรงพยาบาลบางแพ จำนวน 370 ราย โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 3 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2546 ถึงวันที่ 31 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 ผลการวิจัยได้นำเสนอด้วยตารางประกอบบรรยาย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และ ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดูแลเท้า สถานะเท้าและการรับรู้เกี่ยวกับการดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวาน ชนิดที่ 2

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลเท้าและสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_s	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับของสเปียร์แมน
p	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2
ข้อมูลที่ได้นำมาหาความถี่ ร้อยละ นำเสนอดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้เป็นเบาหวาน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา
การประกอบอาชีพ ($n = 370$)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	272	73.5
ชาย	98	26.5
อายุ		
30 – 49 ปี	50	13.5
50 – 69 ปี	238	64.3
70 – 89 ปี	82	22.2
(อายุเฉลี่ย เท่ากับ 60.46 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.03)		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	51	13.8
ได้รับการศึกษา	319	86.2
ประถมศึกษา	276	86.5
มัธยมศึกษา	26	8.2
อนุปริญญา	6	1.9
ปริญญาตรี	10	3.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.3
การประกอบอาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	205	55.4
ประกอบอาชีพ	165	44.6
ค้าขาย	64	38.8
เกษตรกรรม	39	23.6
รับจ้าง	47	28.5
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	15	9.1

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.5 มีอายุระหว่าง 50-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.5 และไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 55.4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้เป็นเบาหวาน จำแนกตามระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน ระดับน้ำตาลในเลือดและประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า ($n = 370$)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน (ปี)		
น้อยกว่า 5 ปี	156	42.2
5 ปี – 10 ปี	125	33.8
มากกว่า 10 ปี	89	24.1
ระดับน้ำตาลในเลือด (มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)		
30 – 49 ปี	146	39.5
50 – 69 ปี	224	60.5
(ระดับน้ำตาลในเลือดเฉลี่ยเท่ากับ 159.50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 47.23)		
ประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า		
ไม่เคยเกิดแผล	198	53.5
เคยเกิดแผล	172	46.5
เคย 1 ครั้ง	68	39.5
เคยมากกว่า 1 ครั้ง	104	60.5

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 และมีระดับน้ำตาลในเลือดมากกว่า 140 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 60.5 และไม่เคยมีประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า คิดเป็นร้อยละ 53.5

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดูแลเท้า สภาวะเท้า และการรับรู้เกี่ยวกับการดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

พฤติกรรมการดูแลเท้า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ในการดูแลเท้า การรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้า แรงจูงใจด้านสุขภาพ นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5 และตารางที่ 6 ตามลำดับ ส่วนสภาวะเท้า นำเสนอด้วยจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 7 ถึง ตารางที่ 10

ตารางที่ 5 ช่วงคะแนนเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของพฤติกรรมการดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวาน ($n = 370$)

พฤติกรรมการดูแลเท้า	ช่วงคะแนนเฉลี่ย			ระดับพฤติกรรม
	ของกลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	SD	
การดูแลเท้าโดยรวม	2.05 – 4.80	3.39	0.47	ปานกลาง
การดูแลความสะอาดเท้าและเล็บ	1.78 – 5.00	3.35	0.61	ปานกลาง
การดูแลอุบัติเหตุกับเท้า	1.00 – 5.00	4.09	0.82	มาก
การดูแลเรื่องการไหลเวียน	1.00 – 4.80	2.87	0.58	ปานกลาง
การดูแลเมื่อมีบาดแผล	1.00 – 5.00	4.05	1.24	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลเท้าเหมาะสมในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูแลเท้าอยู่ในช่วง 2.05 - 4.80 คะแนน ($\bar{X} = 3.39, SD = 0.47$) ส่วนพฤติกรรมการดูแลเท้าด้านความสะอาดเล็บและเท้าเหมาะสมในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.78 - 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 3.35, SD = 0.61$) พฤติกรรมการดูแลเท้าด้านดูแลอุบัติเหตุกับเท้าเหมาะสมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 - 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 4.09, SD = 0.82$) พฤติกรรมการดูแลเท้าด้านการไหลเวียนเหมาะสมในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 - 4.80 คะแนน ($\bar{X} = 2.87, SD = 0.58$) พฤติกรรมการดูแลเท้าเมื่อมีบาดแผลเหมาะสมในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 - 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 4.05, SD = 1.24$)

ตารางที่ 6 ช่วงคะแนนเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้การดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวาน ($n = 370$)

ปัจจัย	ช่วงคะแนนเฉลี่ย			ระดับการรับรู้
	ของกลุ่มตัวอย่าง ต่ำสุด-สูงสุด	\bar{X}	SD	
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่ เท้าจากโรคเบาหวาน	1.40 – 5.00	3.46	0.87	ปานกลาง
การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผล ที่เท้าจากโรคเบาหวาน	2.00 – 5.00	4.12	0.66	มาก
การรับรู้ประโยชน์ในการดูแลเท้า	2.30 – 5.80	4.20	0.57	มากที่สุด
การรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้า	1.00 – 3.80	1.84	0.54	น้อย
แรงจูงใจด้านสุขภาพ	1.60 – 5.00	3.30	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวานในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.40 – 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 3.46, SD = 0.87$) การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวานอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00 – 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 4.12, SD = 0.66$) การรับรู้ประโยชน์ของการดูแลเท้าอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.30 – 5.80 คะแนน ($\bar{X} = 4.20, SD = 0.57$) การรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้าอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 3.80 คะแนน ($\bar{X} = 1.84, SD = 0.54$) แรงจูงใจด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.60 – 5.00 คะแนน ($\bar{X} = 3.30, SD = 0.66$)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสภาวะเท้าของผู้เป็นเบาหวานโดยรวม ($n = 370$)

สภาวะเท้า	จำนวน	ร้อยละ
เท้าปกติทั้งสองข้าง	26	7.0
เท้าผิดปกติหนึ่งข้าง	16	4.3
เท้าผิดปกติทั้งสองข้าง	328	88.6

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสภาวะเท้าผิดปกติทั้งสองข้าง ร้อยละ 88.6 และส่วนน้อยมีสภาวะเท้าปกติทั้งสองข้างร้อยละ 7.0

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของสภาวะเท้าของผู้เป็นเบาหวาน จำแนกตามระบบไหลเวียนโลหิต ระบบประสาท การติดเชื้ที่เท้า และความผิดปกติรูปร่างเท้า แยกตาม ความปกติของ สภาวะเท้า ($n = 370$)

สภาวะเท้า	เท้าปกติทั้งสองข้าง		เท้าผิดปกติหนึ่งข้าง		เท้าผิดปกติทั้งสองข้าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบไหลเวียนโลหิต	135	36.5	37	10.0	198	53.5
ระบบประสาท	43	11.6	18	4.9	309	83.5
การติดเชื้ที่เท้า	274	74.1	68	18.4	28	7.6
ความผิดปกติรูปร่างเท้า	299	80.8	38	10.3	33	8.9

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความผิดปกติระบบประสาทของเท้า ทั้งสองข้าง ร้อยละ 83.5 รองลงมา คือ ระบบไหลเวียนโลหิต ร้อยละ 53.5 ส่วนความผิดปกติของการติดเชื้ที่เท้าและรูปร่างเท้าพบในเท้าข้างใดข้างหนึ่ง ร้อยละ 18.4 และ 10.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของสภาวะเท้าของผู้เป็นเบาหวาน จำแนกตามระบบไหลเวียนโลหิต ระบบประสาท การติดเชื้ที่เท้า และความผิดปกติรูปร่างเท้า แยกเป็นเท้าซ้ายและเท้าขวา ($n = 370$)

สภาวะเท้า	เท้าซ้าย				เท้าขวา			
	ปกติ		ผิดปกติ		ปกติ		ผิดปกติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบไหลเวียนโลหิต	156	42.2	214	57.8	151	40.8	219	59.2
ระบบประสาท	55	14.9	315	85.1	49	13.2	321	86.8
การติดเชื้ที่เท้า	309	83.5	61	16.5	307	83.0	63	17.0
ความผิดปกติรูปร่างเท้า	321	86.8	49	13.2	315	85.1	55	14.9

จากตารางที่ 9 พบว่า ทั้งเท้าซ้ายและเท้าขวา ส่วนมากมีความผิดปกติระบบประสาท ร้อยละ 85.1 และ 86.8 ตามลำดับ รองลงมา คือ ผิดปกติระบบไหลเวียนเท้าซ้ายและเท้าขวา ร้อยละ 57.8 และ 59.2 ตามลำดับ และพบการติดเชื้ที่เท้าซ้ายและขวา ร้อยละ 16.5 และ 17.0 ส่วนความผิดปกติของรูปร่างเท้าทั้งเท้าซ้ายและขวา พบร้อยละ 13.2 และ 14.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาวะเท้าจำแนกตามระบบไหลเวียนโลหิต ระบบประสาท การติดเชื้ที่เท้า และความผิดปกติรูปร่างเท้า

สภาวะเท้า	ช่วงคะแนนของ	ช่วงคะแนนของ	\bar{X}	SD	ระดับ
	แบบบันทึก	กลุ่มตัวอย่าง			
	ต่ำสุด-สูงสุด	ต่ำสุด-สูงสุด			
ระบบไหลเวียนโลหิต	0-20	5-20	17.7	2.71	ผิดปกติเล็กน้อย
ระบบประสาท	0-12	0-12	7.98	2.80	ผิดปกติเล็กน้อย
การติดเชื้ที่เท้า	0-12	3-12	11.39	1.29	ผิดปกติเล็กน้อย
ความผิดปกติรูปร่างเท้า	0-4	0-4	3.65	0.82	ผิดปกติเล็กน้อย

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสภาวะเท้าด้านการไหลเวียนโลหิตผิดปกติเล็กน้อย คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 5-20 คะแนน ($\bar{X} = 17.7, SD = 2.71$) ส่วนสภาวะเท้าด้านระบบประสาท ผิดปกติเล็กน้อย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-12 คะแนน ($\bar{X} = 7.98, SD = 2.80$) สภาวะเท้าด้านการติดเชื้ผิดปกติเล็กน้อย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3-12 คะแนน ($\bar{X} = 11.39, SD = 1.29$) สภาวะเท้าด้านความผิดปกติของรูปร่างเท้าผิดปกติเล็กน้อย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0-4 คะแนน ($\bar{X} = 3.65, SD = 0.82$)

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลเท้าและสภาวะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

หาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับของสเปียร์แมนระหว่าง การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้า การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผลที่เท้า การรับรู้ประโยชน์ในการดูแลเท้า การรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้า แรงงูใจด้านสุขภาพ ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน ระดับน้ำตาลในเลือด และประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้ากับพฤติกรรมดูแลเท้า ดังแสดงในตารางที่ 11 หาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับของสเปียร์แมนระหว่างระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน ระดับน้ำตาลในเลือด ประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้าและพฤติกรรมดูแลเท้ากับสภาวะเท้า ดังแสดงในตารางที่ 12 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวาน

ปัจจัย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ลำดับของสเปียร์แมน (r_s)
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน	.037 ^{NS}
การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน	.094 ^{NS}
การรับรู้ประโยชน์ในการดูแลเท้า	.220**
การรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้า	-.270**
แรงจูงใจด้านสุขภาพ	.431**
ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน	.056 ^{NS}
ประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า	.249**
ระดับน้ำตาลในเลือด	-.075 ^{NS}

** $p < .01$ NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

จากตารางที่ 11 พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการดูแลเท้า แรงจูงใจด้านสุขภาพ และประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_s = .220, p = .000, r_s = .431, p = .000, r_s = .249, p = .000$ ตามลำดับ) และการรับรู้อุปสรรคต่อการดูแลเท้า มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ($r_s = -.270, p = .000$)

ส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดแผลที่เท้าจากโรคเบาหวาน ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน และระดับน้ำตาลในเลือด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ($r_s = .037, p = .481, r_s = .094, p = .071, r_s = .056, p = .281$ และ $r_s = -.075, p = .148$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวาน

ปัจจัย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ลำดับของสเปียร์แมน (r_s)
ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน	-.108*
ประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้า	.097 ^{NS}
ระดับน้ำตาลในเลือด	-.074 ^{NS}
พฤติกรรมการดูแลเท้า	.145**

จากตารางที่ 12 พบว่า ระยะเวลาการป่วยเป็นโรคเบาหวาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_s = -.108$, $p = .037$) และพฤติกรรมการดูแลเท้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_s = .145$, $p = .005$) ส่วนประสบการณ์การเกิดแผลที่เท้าและระดับน้ำตาลในเลือดไม่มีความสัมพันธ์ กับสถานะเท้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ($r_s = .097$, $p = .063$ และ $r_s = -.074$, $p = .158$ ตามลำดับ)